

Država: **HRVATSKA**

Naziv projekta: **Izgrađivanje kapaciteta za sprječavanje šumskih požara**

Broj projekta: **TCP/CRO/3001 (T)**

Datum početka: **Studenj 2005.**

Datum završetka: **Travanj 2007.**

Vladino Ministarstvo
zaduženo za provedbu
projekta: **Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva**

Doprinos FAO: **306 000 US\$**

Potpisao:.....

(u ime Vlade)

Datum potpisa:.....

Potpisao:.....

Jacques Diouf
Generalni direktor
(u ime FAO)

Datum potpisa: 23 / 11 / 2005

PRIJEVOD PROJEKTA

Država: **Hrvatska**
Naziv projekta: **Izgrađivanje kapaciteta za sprječavanje šumskih požara**
Broj projekta: **TCP/CRO/3001 (T)**
Datum početka: **Studeni 2005.**
Doprinos FAO
(Organizacija za prehranu i poljoprivredu): **306 000 US\$**
Trajanje: **18 mjeseci**

SAŽETAK PROJEKTA:

Hrvatska je značajno povećala svoj kapacitet za detekciju i suzbijanje šumskih požara kroz unaprijeđenu infrastrukturu i modernu opremu, ali suočena je sa stalnim povećanjem broja šumskih požara i područja uništenim požarima. Dok takvi požari obično ne nastaju u šumama visoke vrijednosti u sjevernom dijelu zemlje, već su češći u mediteranskoj zoni uzduž obale, uništavanje tih šuma ima značajan negativni učinak na stanovništvo čiji opstanak ovisi o tim šumskim resursima i o ekološkom turizmu. Vlada ne zna uzroke povećanog broja požara, te je stoga zatražila pomoć od FAO u pronalasku i utvrđivanju društvenih i mogućih tehničkih razloga stalnog povećanja broja šumskih požara. Vlada također traži pomoć od FAO kako bi podigla svijest svih interesnih skupina o važnosti sprječavanja šumskih požara. Projekt će se stoga usredotočiti na utvrđivanje uzroka požara, naročito u svezi njihove povezanosti s poljoprivrednim praksama, te će osmisliti i pokrenuti kampanju s ciljem podizanja svijesti. Projekt će također osigurati obuku interesnim skupinama na svim razinama (npr. državnim službenicima, vlasnicima privatnih šuma i korisnicima šuma) u integriranom upravljanju šumskim požarima, te u tehnikama kontroliranja požara putem edukacijsko-promidžbenog programa na temelju neposrednog kontakta s lokalnom zajednicom. Konačno, projekt će olakšati pripremu prijedloga za zakonodavstvo vezano uz integrirano upravljanje šumskim požarima.

Projekt će pružiti usluge jednog međunarodnog konzultanta na 15 tjedana u dvije misije, jednog umirovljenog stručnjaka na osam tjedana u dvije misije, državne konzultante, te stručne usluge FAO, uključujući i terenske misije. On će također pokriti troškove službenih putovanja, opreme, materijala i zaliha, ugovora, tečajeva obuke, studijskog putovanja (prakse), te opće i izravne operativne troškove.

Očekuje se da će projekt doprinijeti Vladinom razumijevanju uzroka šumskih požara u zemlji, te smanjenju njihovog broja i stupnja uništavanja istima.

REU-FORM-LEGN-TCOT

I. POZADINA I OBJAŠNENJE

Republika Hrvatska, smještena na Balkanskom poluotoku, na sjeveru graniči sa Slovenijom i Mađarskom, na istoku i jugu s Bosnom i Hercegovinom, na istoku sa Srbijom i Crnom Gorom, te na zapadu s Italijom (Jadransko more). Ukupna površina područja iznosi 56 540 km².

Hrvatska ima dvije glavne regije: Dalmaciju i Panonsku nizinu. Dalmacija, obalna regija između Jadranskog mora i Bosne i Hercegovine, ima stjenovite litice i malo plodnog tla. Plodna Panonska ravnica smještena je u sjeverno-istočnom dijelu zemlje i graniči s Mađarskom. Ravnice isušuju dvije glavne hrvatske rijeke – Drava i Sava, koje utječu u Dunav. Kroz središnji dio Hrvatske proteže se nekoliko paralelnih lanaca Dinarskih Alpa. Obalu sačinjava velik broj zaljeva i otoka.

Dalmacija ima mediteransku klimu s blagim, kišnim zimama i toplim, suhim ljetima. Zimi temperatura rijetko padne ispod nule. Međutim, u jesen i zimu ponekada s planina zapuše hladan, olujni vjetar zvan bura. Panonska ravnica ima kontinentalnu klimu sa suhim, vrućim ljetima i hladnim zimama, često s ledenim vjetrom zvanim košava. Prosječna siječanjska temperatura u Zagrebu iznosi 0°C, a srpanjska 24°C, dok prosječna siječanjska temperatura u Dubrovniku iznosi 9°C, a srpanjska 25°C. U obalnom pojasu godišnje padne 760 mm padalina.

Šume i ostala pošumljena područja pokrivaju jednu trećinu kopnenog područja Hrvatske, odnosno 1,8 milijuna hektara. Šumsko dobro dijeli se u dvije kategorije: šume kontinentalne regije na sjeveru, s visokim šumama hrasta i bukve, šikarama hrasta, ostalim bjelogoričnim vrstama, uključujući grab, kesten, johu i bagrem, te preborne šume smreke; na jugu dominiraju šume mediteranske regije, uglavnom ekosustavi hrasta i bora. Općenito gledano, bjelogorične vrste čine više od četiri petine rastućih stabala.

Većina šumskog područja je poluprirodna, te je klasificirana kao raspoloživo za nabavu drveta. Postoji samo 47 000 hektara šumskih nasada. Područje zaštićenih šuma je u porastu, na primjer povećanjem ili stvaranjem nacionalnih parkova. Propisi koji su stupili na snagu 1996. godine potaknuli su povećanje zaštićenih šumskih područja. Povećano je područje Nacionalnog parka Plitvička jezera, te je osnovan novi Park prirode Žumberak. Otprilike 80% šuma u vlasništvu je države, a njima gospodari državno poduzeće "Hrvatske šume", dok 18% posjeduju vlasnici malih šuma, u kojima se većinom proizvode proizvodi poput prostornog drva, ogrjevnog drva i vinogradarskih stupova i kolaca. Preostalim šumskim područjem (2%) upravljaju nešumarske organizacije, poput javnih ustanova za zaštićena područja i znanstvenih ustanova.

Proizvodi i prodaja

Hrvatska ima dinamičan šumarski sektor koji se uglavnom temelji na vrstama tvrdog drveta. Glavni proizvodi su oblo drvo i papir. Unatoč visokom udjelu potrošnje ogrjevnog drva, zemlja također izvozi industrijsko oblo drvo, većinom u Sloveniju, te ispiljeno drvo, prvenstveno u Italiju. Također se izvoze i male količine celuloznog drva, te ploče (daske), ali potražnja za papirom ispunjava se uvozom.

Većinu potrošnje pokriva domaća nabava. Hrvatska uvozi šumarske proizvode u vrijednosti od 365 milijuna američkih dolara, a izvozi u vrijednosti od 344 milijuna američkih dolara.

Poduzeće za gospodarenje šumama, Hrvatske šume, osigurava oko 80% drvne sirovine u Hrvatskoj. Preostalih 20% uglavnom su prostorno i ogrjevno drvo, koje sijeku vlasnici malih privatnih šuma. Održivost šuma osigurana je godišnjom sječom koja mora biti značajno manja od godišnjeg prirasta.

U značajne nedrvne šumske proizvode u Hrvatskoj spadaju orašasti plodovi, bobičasto voće, divlji plodovi, medicinsko bilje, stočna hrana i krma.

Uprava

Uprava šumarstva pri Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva odgovorna je za sektor šumarstva. Ona prvenstveno surađuje s Ministarstvom kulture, koje je odgovorno za zaštićena područja i očuvanje netaknute prirode, te s Upravom vodnog gospodarstva.

Zakonodavstvo

Šumarstvo i ostale aktivnosti vezane uz šume i šumska područja regulira Zakon o šumama (2005.). Slijedeće zakonodavstvo također izravno utječe na šume: Zakon o zaštiti okoliša (1994., te izmjene i dopune 1999.); Zakon o zaštiti prirode (2005.); Zakon o vodama (1995., te izmjene i dopune 2005.); Zakon o lovstvu (2005.); Zakon o zaštiti od požara (1993., te izmjene i dopune 2005.), te Zakon o prostornom planiranju (1994., te izmjene i dopune 2000.).

Nakon prvih demokratskih izbora 1990. godine, Hrvatski je Sabor donio Zakon o šumama, u skladu s kojim je osnovano javno poduzeće za gospodarenje šumama - Hrvatske šume. Lokalne zajednice uživaju pravo korištenja nedravnih šumskih proizvoda, u skladu sa Šumsko-gospodarskom osnovom područja (1996 – 2005. godine). Trenutno se odvija proces certifikacije šuma.

Načela djelovanja

Ne postoje mehanizmi za usklađivanje međusektorskih načela djelovanja vezanih uz šume, iako je prepoznata potreba za razvojem takvih mehanizama.

Šumama u državnom vlasništvu (80% ukupne šumske površine) gospodare Hrvatske šume, u skladu sa Šumsko-gospodarskom osnovom područja koja se smatra održivom razvojnom strategijom. Ona nije razvijena niti osuvremenjena u skladu s naporima koje je utvrdio Međuvladin panel o šumama (IPF/IFF/UNFF).

Međunarodne aktivnosti

Hrvatska sudjeluje u Sveeuropskom procesu vezano uz kriterije i pokazatelje za održivo upravljanje šumama. Hrvatska je članica Zajedničkog programa UNECE Odbora za drvo i Europske komisije za šumarstvo pri FAO.

Divlja područja i šumski požari

Šume i ostala šumska područja pokrivaju otprilike 35% (cca. 1,8 milijuna ha) ukupne površine Hrvatske. U pogledu fitogeografske raznolikosti, postoje dvije šumske vegetacijske regije: euro-sibirski i mediteranski. Regija mediteranskih šuma pokriva 43% ukupne šumske površine. Nastanak šumskih požara, pogođeno područje i uz to vezane štete usko su povezane s mediteranskim šumama. Od ukupne površine pogođene požarima, 94% (u rasponu od 89% do 99%) spadalo je u obalnu regiju. Sezona šumskih požara ima dva vrhunca. Prvi je između ožujka i svibnja. U tom je razdoblju većina šumskih požara izravna posljedica spaljivanja poljoprivrednog otpada bez poduzimanja neophodnih mjera opreza na nešumskom području. Drugi vrhunac (vrijeme velikih požara) poklapa se s ekstremnim vremenskim uvjetima i visokom

frekvencijom turista. Na temelju podataka o šumskim požarima iz posljednjih 20 godina, može se zaključiti da je njih 99,9% posljedica ljudskih aktivnosti, ali oko 50% pripisano je nepoznatim ili sumnjivim uzrocima. Od početka vođenja podataka (1971.) postoji negativna razlika između opožarenih i pošumljenih i ponovno pošumljenih područja u obalnoj regiji. Problem je naročito izražen u područjima visoke opasnosti od požara u kojima se požari često ponavljaju u kratkim intervalima na istim područjima. Nakon trećeg puta područje obično postane nesposobno za prirodno obnavljanje šume. Izvor zabrinutosti Vlade jest činjenica da Hrvatska nije uspjela niti smanjiti broj požara niti prosječnu opožarenu površinu po požaru. Posljednje desetljeće karakterizira povećan broj požara i opožarenog područja.

Hrvatska ima sedam nacionalnih parkova. Brijunima, koji se nalaze u blizini Pule, posvećena je najveća pažnja vezano uz kultiviranje, s dobro ušćuvanim šumama hrasta crnike. Planinski nacionalni park Risnjak stanište je risa, dok guste šume nacionalnog parka Paklenica udomljuju kukce, gmazove i ptice, uključujući i ugroženog bjeloglavog supa. Nacionalni park Plitvička jezera tvori stanište za medvjede, vukove i jelene.

Razvedeno obalno područje s više od tisuću otoka, od kojih su mnogi prekriveni šumom, tvori vrlo težak okoliš za svladavanje požara, a otežavajuću okolnost čini velik broj mina koje su još uvijek raširene u mnogim šumskim područjima. Ti šumski obalni predjeli u kojima se također nalazi nekoliko parkova prirode, čine jezgru turizma u Hrvatskoj, te stoga tvore važan izvor prihoda ruralnog stanovništva.

Iz tog razloga Hrvatska posljednjih godina ulaže ogromna financijska sredstva u razvoj svojih kapaciteta za suzbijanje požara. Međutim, unatoč tim velikim ulaganjima u modernu infrastrukturu za detekciju i suzbijanje požara, poput nabave nekoliko zrakoplova tipa amfibija (vodenih bombardera Canadeira) i helikoptera za nadzor i suzbijanje požara, Hrvatska je svake godine suočena s povećanjem broja incidenata vezanih uz požare. Nedovoljno je pažnje posvećeno utvrđivanju socio-kulturoloških i mogućih tehničkih razloga povećanja broja požara.

Stoga će intervencija FAO TCP staviti poseban naglasak na pristup integriranom upravljanju požarima, kod kojega će lokalne zajednice, privatne interesne skupine, Vlada, te drvna i turistička industrija zajedno razviti održive pristupe upravljanju požarima.

Ljude treba educirati kako bi razumjeli funkcije i ulogu šumskih ekosustava i važnost upotrebe vatre na kontroliran način, naročito u poljoprivredi.

Podizanje svijesti i edukativni proces trebali bi izgraditi put za promjenu u stajalištima na državnoj razini, što će voditi prema smanjenju broja požara na područjima velikog rizika koje je uzrokovao ljudski faktor, te prema unaprijeđenom planiranju i koordinaciji pri reagiranju i ublažavanju katastrofa unutar zemlje.

Unaprijeđeni kapacitet u sprječavanju i upravljanju požarima pomogao bi u zaštiti šumskog pokrova i prihodima koji nastaju na temelju šumarskih aktivnosti, unaprjeđujući time doprinos tog sektora domaćem gospodarstvu. To će također omogućiti aktivnosti vezane uz ostvarivanje prihoda među vlasnicima malih posjeda, lokalnim zajednicama, naročito u ruralnim obalnim predjelima, te u ruralnim zajednicama koje ovise o ekoturizmu vezanom uz šume.

Aktivnosti vezane uz upravljanje šumskim požarima koje su pokrenute kroz ovaj projekt, nastaviti će se na održiv način kroz redovni program Vlade.

II. CILJEVI POMOĆI

Općeniti cilj pomoći jest razvijanje učinkovitih mehanizama zaštite šuma i nešumskih površina obraslih drvećem na slijedeći način:

- jačanjem osposobljenosti međusektorskih državnih institucija, kao i višestrukih razina interesnih skupina pri sprječavanju i nadzoru šumskih požara putem stručnog usavršavanja na svim razinama;
- razvijanjem zakonodavnog okvira za program integriranog upravljanja šumskim požarima u Hrvatskoj;
- povećanjem sudjelovanja i interesa javnosti u sprječavanju šumskih požara.

III. REZULTATI PROJEKTA

- Četrdeset sudionika iz državne uprave, višerazinskih sektorskih interesnih skupina stručno obučeni za podizanje javne svijesti;
- šezdeset sudionika iz višerazinskih i sektorskih interesnih skupina i vlasnika privatnih šuma stručno obučeni u načelima aktivnosti integriranog upravljanja šumskim požarima (IFFM), uključujući planiranje i provedbu praksi vezanih uz upravljanje požarima;
- stručna obuka obučavatelja; šezdeset sudionika iz državnih institucija i privatnog šumarskog sektora obučeni za tehnike kontrole (suzbijanja) požara putem edukacijsko-promidžbenog programa temeljenog na neposrednog kontakta s lokalnom zajednicom;
- dva stručna zaposlenika iz sektora šumarstva poslana na studijsko putovanje (praksu) u Upravu za šume/požare u Španjolskoj;
- izrađen prijedlog za zakonodavstvo vezano uz integrirano upravljanje šumskim požarima;
- izrađeni i primijenjeni edukativni programi vezani uz podizanje javne svijesti;
- pružene preporuke za daljnji razvoj domaćih institucija, pripremljenosti za požare, aktivnosti integriranog upravljanja požarima, protupožarnu infrastrukturu i neophodnu protupožarnu opremu koja je potrebna privatnom šumarskom sektoru i lokalnim zajednicama.

IV. RADNI PLAN

Projekt će trajati 18 mjeseci (provizorni raspored u Aneksu 1). Na početku projekta osnovat će se Koordinacijski odbor za koordinaciju aktivnosti projekta na državnoj i regionalnoj razini. Odbor će biti sastavljen od viših službenika iz Uprave šumarstva i Uprave vodnog gospodarstva pri Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, iz Ministarstva kulture, odgovornih za zaštićena područja i očuvanje netaknute prirode, i Ministarstva unutrašnjih poslova, tj. Državne uprave za zaštitu i spašavanje, zaduženih za protupožarne i spasilačke usluge. On će imati stručne odbore na različitim razinama državne uprave za olakšavanje i potpomaganje učinkovite provedbe projekta i osiguravanje uključivanja svih interesnih skupina.

U svrhu postizanja predviđenih rezultata projekta provodit će se slijedeće glavne aktivnosti:

Prikupljanje osnovnih podataka za upravljanje šumskim požarima

- Istraživanje razloga šumskih požara u Hrvatskoj i utvrđivanje ciljnih skupina za podizanje svijesti vezano uz požare, uključujući i lokalne škole i nastavnike;

- ocjenu propisa/mjera za upravljanje gorivom: tim projekta razmotrit će postojeće prakse upravljanja gorivom, te prakse čišćenja poljoprivrednog i ostalog zemljišta, te, ako je potrebno, predlaganje novih propisa i mjera.

Institucionalno jačanje

Zaposlenici državne uprave, višestruke razine, i sektorske interesne skupine, te vlasnici privatnih šuma biti će obučeni u a) načelima pristupa sprječavanju šumskih požara, b) pristupima aktivnostima integriranog upravljanja šumskim požarima (IFFM), uključujući planiranje i provedbu praksi upravljanja požarima, te informacije o najnovijem razvoju međunarodnih procesa koji se odvijaju, te c) aktivnostima kontrole (nadzora) požara:

- planiranju, osmišljavanju i provođenju specifičnih tečajeva obuke o sprječavanju požara, integriranom upravljanju šumskim požarima i suzbijanju požara na temelju početnih nalaza prikupljanja podataka o npr. razlozima požara, kategoriji ljudi koji uzrokuju požare, područjima geografskog prioriteta i posebnim nedostatkom vještina za upotrebu požara kao sredstva upravljanja zemljom;
- organizaciju studijskog putovanja za jednog predstavnika iz Uprave šumarstva (stručno šumarsko osoblje), te za jednog iz Državne uprave za zaštitu i spašavanje u centre za požare u Španjolskoj;
- organizaciju završne radionice u svrhu rasprave o zaključcima, te o načinima kako dalje nastaviti.

Izrada i sastavljanje prijedloga za zakonodavstvo vezano uz integrirano upravljanje šumskim požarima

- Analiziranje postojeće pravne osnove za upravljanje šumskim požarima;
- sastavljanje prijedloga za dopune i izmjene postojećih zakona i propisa o upravljanju požarima i šumama na temelju otkrića (rezultata) projekta.

Edukacija javnosti i podizanje javne svijesti

- Priprema i raspodjela informacija i promidžbenih materijala o šumskim požarima. Aktivnosti će uključivati sudjelovanje lokalnih konzultanata u pripremanju raznih vrsta promidžbenih materijala o šumskim požarima (za TV, video, radio, materijal za lokalne škole, poput stripova, postera, plakata za korisnike cesta), te razvijanje dugoročnog podizanja svijesti o požarima i aktivnosti vezane uz sprječavanje požara, uključujući i razvoj i odobrenje državnog simbola za sprječavanje šumskih požara;
- razvijanje višeslojne i multisektorske kampanje na državnoj razini za borbu protiv šumskih požara i dugoročnih planova za godišnje programe podizanja svijesti o požarima i njihovom sprječavanju. Kampanja će uključivati međusobnu suradnju i uključivanje svih ključnih "igrača", od "krojača" politike, tj. načela djelovanja na državnoj i regionalnoj razini do lokalnih zajednica, kao i organiziranje raspodjele informacija različitim interesnim skupinama i lokalnim industrijama koje su pokazale interes za sudjelovanje u podizanju svijesti;
- planiranje i pokretanje kampanje za borbu protiv šumskih požara na državnoj razini.

Priprema preporuka

- Provođenje ocjenjivanja trenutačnog stupnja osposobljenosti za upravljanje požarima, organizaciju i infrastrukturu za borbu protiv požara s kojom Hrvatska raspolaže, te

- pripremanje prijedloga za neophodna unaprjeđenja, koji će biti izneseni i raspravljeni na završnoj radionici;
- priprema preporuka o statusu i daljnjem razvoju državne pripremljenosti za borbu protiv požara, infrastrukturi i opremi za borbu protiv požara, jačanju ljudskih resursa u državnoj upravi i privatnom sektoru; na temelju ocjena konzultanata, te preporuka koje su pružili sudionici radionice.

V. IZGRADIVANJE KAPACITETA

Kao rezultat ovog projekta ojačat će državni kapaciteti i sposobnost za sprječavanje požara. Ljudski resursi biti će ojačani kroz posebne tečajeve obuke vezane uz pristupe integriranom upravljanju požarima u svrhu unaprjeđenja sprječavanja i nadzora šumskih požara (obuka na razini zajednice) kao i kontinuirane aktivnosti podizanja svijesti uz sudjelovanje državnog šumarskog sektora i osoba zaposlenih u borbi protiv požara, te višestrukih razina interesnih skupina i vlasnika privatnih šuma.

Uključivanje širokog segmenta društva korak je u stvaranju nacionalnog konsenzusa u upravljanju šumskim požarima. Za očekivati je da će to uroditi naklonošću između javnog sektora (državne uprave) i lokalnih zajednica, te rezultirati pozitivnom suradnjom na području detekcije i sprječavanja požara u budućnosti.

Zaposlenici Uprave šumarstva i Državne uprave za zaštitu i spašavanje biti će obučeni u aspektima integriranog upravljanja šumskim požarima koje se temelji na uključivanju što većeg broja sudionika, nadzora požara na temelju neposrednog kontakta s lokalnom zajednicom i statusu međunarodnih ugovora. To će osigurati jezgru obučenog osoblja s osuvremenjenim znanjem.

VI. DOPRINOSI KOJE ĆE PRUŽITI FAO

1. Usluge osoblja

Međunarodno stručno znanje

- Jedan međunarodni konzultant za sprječavanje, ublažavanje i edukaciju o šumskim požarima (15 tjedana u dvije misije) – naputci u Aneksu 2;
- Jedan umirovljeni konzultant u sklopu partnerskog programa za upravljanje i kontrolu (nadzor) šumskih požara (dva mjeseca u dvije misije) – naputci u Aneksu 3.

Državni (domaći) konzultanti

- Jedan državni (domaći) konzultant za sprječavanje šumskih požara (pet mjeseci, na osnovi WAE) – naputci u Aneksu 4;
- Jedan državni (domaći) konzultant za zakonodavstvo vezano uz šumske požare (tri mjeseca, na osnovi WAE) – naputci u Aneksu 5;
- Jedan državni (domaći) konzultant za upravljanje i nadzor šumskih požara (dva mjeseca, na osnovi WAE) – naputci u Aneksu 6;
- Jedan državni (domaći) konzultant za podizanje svijesti (četiri mjeseca, na osnovi WAE) – naputci u Aneksu 7.

Nadzorne stručne službe FAO

- Jedan službenik za šumske požare iz Službe za razvoj šumskih resursa (FORM) (dva tjedna u dvije misije) – naputci u Aneksu 8;
- Jedan pravni službenik iz Službe za razvoj zakona (LEGN) (dva tjedna u dvije misije) – naputci u Aneksu 9.

2. Iznos za putovanja

Ovaj iznos treba pokriti troškove putovanja međunarodnih konzultanata, državnih konzultanata i službenika FAO unutar zemlje.

3. Ugovori

Ugovori izrađeni za planiranje, proizvodnju, raspodjelu posebnih materijala za podizanje svijesti (naputci u Aneksu 10).

4. Opći troškovi poslovanja

Pokriivanje troškova vezanih uz provedbu projekta, uključujući prijevod materijala.

5. Materijali i zalihe

Pokriivanje troškova manjih zaliha potrebnih za pripremu i obučavanje, te za materijal za podizanje svijesti o požarima (Aneks 11).

6. Oprema

Kupovina opreme neophodne za provođenje tečajeva obuke o tehnikama nadzora šumskih požara (Aneks 11).

7. Izravni troškovi poslovanja

Pokriivanje troškova u glavnom stožeru FAO, vezanih uz provedbu projekta.

8. Obuka i radionice

Obuka unutar zemlje

- 1. i 2. tečaj obuke: Dva tečaja obuke za 20 sudionika iz različitih interesnih skupina na različitim lokacijama o sprječavanju požara i strategijama i pristupima podizanju javne svijesti;
- 3., 4. i 5. tečaj obuke: Tri tečaja obuke za 20 sudionika (osoblje zaduženo za šumske požare, interesne skupine i vlasnici privatnih šuma), na različitim lokacijama, pristupi integriranom upravljanju požarima (IFFM) u svrhu utvrđivanja uzroka i posljedica požara, te razvoja rješenja za mjere sprječavanja i kontrole u upravljanju požarima, zajedno s lokalnim zajednicama i interesnim skupinama;
- 6., 7. i 8. tečaj obuke: Tri tečaja obuke za interesne skupine o tehnikama kontrole šumskih požara;
- Završna radionica: Završna radionica biti će organizirana za 75 sudionika kako bi se svim interesnim skupinama pružile sveobuhvatne informacije o sadašnjem statusu i

problemima na području šumskih požara i upravljanja požarima, kako bi se analizirao ishod projekta i pružila prilika potencijalnim međunarodnim partnerima da pokažu svoj interes i ideje vezane uz suradnju u razvoju funkcionalnog dugoročnog sustava upravljanja šumskim požarima u Hrvatskoj (međunarodni će partneri pokriti vlastite troškove sudjelovanja).

Detalji su izneseni u Aneksu 12.

Vanjska obuka/studijsko putovanje

- Studijsko putovanje: Sedmodnevno studijsko putovanje po požarnim centrima u Španjolskoj predlaže se za jednog predstavnika iz Uprave šumarstva (stručno šumarsko osoblje) i za jednog iz Državne uprave za zaštitu i spašavanje.

Detalji su izneseni u Aneksu 13.

VI. IZVJEŠTAVANJE

Međunarodni i državni konzultanti, kao i stručni službenici FAO, pripremit će izvještaj na kraju svake misije.

Nacionalni koordinator projekta sastaviti će izvještaje o relevantnom napretku (svakih šest mjeseci), te ih predati glavnoj stručnoj jedinici na odobrenje. Na kraju projekta nacionalni koordinator projekta sastaviti će završni izvještaj.

Na temelju izvještaja o projektu, službenik FORM pripremiti će završnu izjavu, prema FAO proceduri.

Godinu dana nakon završetka projekta, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva sastaviti će izvještaj, zabilježavajući daljnje akcije vezane uz projekt.

VIII. DOPRINOS I POTPORA VLADE¹

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva biti će odgovorno za provedbu aktivnosti vezanih uz projekt.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva će imenovati nacionalnog koordinatora projekta (NPC) (Naputci, Aneks 14), koji će biti zadužen za nadzor provedbe projekta, koordinacijske aktivnosti vladinog osoblja i osiguravanje pravovremene dostave doprinosa koji će se zahtijevati od Vlade.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva će osnovati Koordinacijski odbor projekta na početku projekta u svrhu koordiniranja aktivnosti projekta na državnoj i regionalnoj razini. Odbor će biti sastavljen od viših službenika iz Uprave šumarstva pri Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, iz Ministarstva kulture, odgovornih za zaštićena područja i očuvanje netaknute prirode, Uprave vodnoga gospodarstva, te Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave za zaštitu i spašavanje, odgovornih za požarne i spasilačke službe.

---

¹ Sudjelovanje i obveze Vlade također su iznesene u standardnom tekstu Općih odredaba koji je priložen u Aneksu 15.

Postojati će stručni odbori na različitim razinama državne uprave kako bi se olakšala učinkovita provedba projekta i osiguralo sudjelovanje svih interesnih skupina.

Nacionalni koordinator projekta djelovat će kao njegov tajnik.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva osigurati će uredski prostor, uredsku opremu i zgrade, objekte za obuku, prostor za radionicu i osoblje za rad s međunarodnim konzultantima.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva će osigurati lokalni prijevoz kada je to moguće. Izdat će se pozivna pisma za oslobađanje od viza za sve osobe iz inozemstva koje sudjeluju u projektu. Administrativni dogovori olakšati će prijenos opreme preko granice.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva će osnovati Državni forum za borbu protiv požara u svrhu nastavka aktivnosti vezanih uz projekt, osiguravajući ugradnju novih strategija upravljanja požarima u postojeće strukture upravljanja šumama, što će rezultirati unaprjeđenjem održivosti trenutačnih aktivnosti vezanih uz upravljanje šumskim požarima.

IX. PRORAČUN PROJEKTA KOJI POKRIVA DOPRINOSE FAO (u američkim dolarima)

Država: **Hrvatska**
Naziv projekta: **Izgrađivanje kapaciteta za sprječavanje šumskih požara**
Oznaka projekta: **TCP/CRO/3001 (T)**

Komponenta	Opis komponente	Pod-komponente	Glavna komponenta
5013	Konzultanti		79 550
5542	Konzultanti – međunarodni	36 750	
5543	Konzultanti – državni (domaći)	36 000	
5544	Konzultanti – TCDC/TCCT	-	
5545	Konzultanti – umirovljeni stručnjaci	7 800	
5014	Ugovori		25 000
5650	Proračun ugovora	25 000	
5020	Prekovremeni		-
5652	Povremeni rad – privremena pomoć	-	
5021	Putovanja		94 685
5661	Putovanja po dužnosti – ostali	15 000	
5684	Konzultanti – međunarodni	29 725	
5685	Konzultanti – državni (domaći)	13 000	
5686	Konzultanti – TCDC/TCCT	-	
5687	Konzultanti – umirovljeni stručnjaci	18 700	
5694	Putovanja – obuka	3 400	
5691	Konzultanti – mladi stručnjaci	-	
5692	Putovanja – službe stručne pomoći	14 860	
5023	Obuka		27 530
5920	Proračun za obuku	27 530	
5024	Potrošna oprema		25 290
6000	Proračun za potrošnu opremu	25 290	
5025	Ne-potrošna oprema		1 900
6100	Proračun za ne-potrošnu opremu	1 900	
5027	Službe stručne potpore		20 771
6111	Troškovi izvještaja	1 850	
6116	Procjena	1 000	
6120	Službe stručne pomoći (honorar)	17 921	
5028	Opći troškovi poslovanja		11 256
6300	Proračun za opće troškove poslovanja	11 256	
5029	Potporni troškovi		20 019
6118	Izravni troškovi poslovanja	20 019	
	Sveukupno		306 000

PROVIZORNI RASPORED**Aneks 1**

Mjesec	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Prvo razdoblje																			
Imenovanje NPC i osnivanje Koordinacijskog odbora za projekt																			X
Angažiranje državnih konzultanata																			X
Ocjenjivanje direktiva/mjera za upravljanje gorivom; provjeravanje postojećih praksi upravljanja gorivom i poljoprivrednog krčenja, te predlaganje novih direktiva i mjera																			X X X
Sastavljanje detaljnog radnog plana i programa za Državnu kampanju za borbu protiv šumskih požara za projekt zajedno s državnim šumarskim i protupožarnim osobljem i interesnim skupinama, te lokalnim vlasnicima šuma																			X X X X X
Prva terenska misija međunarodnog konzultanta, umirovljenog stručnjaka i službenika FORM																			X X
Prva terenska misija službenika LEGN																			X
Ocjenjivanje državnih potreba vezanih uz upravljanje požarima, te izrada prijedloga za unaprjeđivanje državnih praksi vezanih uz upravljanje šumskim požarima; naručivanje neophodnog alata, opreme, pomagala za državnu obuku																			X X
Ocjenjivanje trenutnog stupnja sposobnosti upravljanja požarima, protupožarne organizacije i infrastrukture																			X
Organiziranje tečajeva obuke (br. 1 i 2.)																			X
Drugo razdoblje																			
Prikupljanje i analiza postojećih materijala vezanih uz sprječavanje šumskih požara; raspravljat će se i razrađivati prijedlozi u svrhu unaprjeđenja, te će možda biti potrebno prevoditi materijale																			X
Provođenje analize problema i rješenja vezanih uz uključivanje sudionika u odabranim područjima kako bi se utvrdili pozadinski uzroci šumskih požara i predložila rješenja																			X
Organiziranje obuke (br. 3-5)																			X X X X X
Razvoj edukativnih, ekstenzivnih programa i programa vezanih uz podizanje javne svijesti namijenjenih sprječavanju požara i lansiranje Državne kampanje za borbu protiv šumskih požara																			X X X
Druga terenska misija međunarodnog konzultanta																			X X
Treće razdoblje																			
Druga terenska misija službenika LEGN																			X
Utvrđivanje aspekata načela djelovanja i zakonodavnih aspekata koji značajno utječu na šumske požare (u okviru i izvan sektora šumarstva; procjenjivanje postojeće politike i sveukupne strategije vezane uz požare, te izrada prijedloga za izmjene i dopune postojećeg domaćeg zakonodavstva vezanog uz požare, te za potrebu prekograničnih sporazuma temeljenih na analizi izrađenoj na osnovi provedbe projekta																			X
Druga terenska misija umirovljenog stručnjaka																			X
Organiziranje tečajeva obuke (br. 6-8)																			X X
Organiziranje završne državne radionice (br. 9)/ Druga misija FORM																			X
Podnošenje završnog izvještaja o projektu, uključujući i strategiju za daljnji nastavak																			X X

NAPUTCI

**Međunarodni konzultant za sprječavanje, ublažavanje i edukaciju o šumskim požarima
(15 tjedana u dvije misije)**

Pod općim nadzorom Regionalnog europskog ureda (REU), stručnim nadzorom Upravitelja Službe za razvoj šumskih resursa (FORM), te uz usku suradnju s nacionalnim koordinatorom projekta, konzultant će:

Prva misija (osam tjedana)

- Voditi sveobuhvatnu analizu strategija za sprječavanje šumskih požara u Hrvatskoj, a analiza i aktivnosti će uključivati:
  - organiziranje velikog sastanka interesnih skupina u svrhu pripremanja provizornog državnog akcijskog plana za sprječavanje šumskih požara;
  - istraživanje trenutačnog kapaciteta Uprave šumarstva i Državne uprave za zaštitu i spašavanje, vezanog uz sprječavanje šumskih požara, na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini posjećivanjem glavnih područja nastanka požara u Hrvatskoj, te jedinica koje su zadužene za upravljanje požarima;
  - prikupljanje podataka i informacija o troškovima, vezanih uz proizvodnju materijala za podizanje svijesti o požarima (crtanje, kopiranje, tiskanje i slanje);
- zajedno s domaćim konzultantima i interesnim skupinama započeti pripremanje kampanje za podizanje svijesti o šumskim požarima;
- obučiti domaćeg konzultanta za sprječavanje/ublažavanje šumskih požara, te za procedure prikupljanja potrebnih osnovnih podataka o požaru, s obzirom na mušku, žensku populaciju i djecu, te savjetovati o načelima analiziranja podataka kako bi se kampanju protiv požara moglo usmjeriti na ispravne ciljne skupine;
- obučiti interesne skupine u načelima državnog podizanja svijesti o požarima;
- isplanirati, organizirati i provesti 1. i 2. tečaj obuke;
- pripremiti izvještaj o misiji.

Druga misija (sedam tjedana)

- Pripremiti popis predviđenih materijala za podizanje svijesti koji trebaju biti pripremljeni;
- sudjelovati u planiranju i provedbi državnih tečajeva obuke o integriranom upravljanju šumskim požarima (IFFM), te djelovati kao referentna osoba u tečajevima obuke, uključujući i obuku državnog osoblja na radnom mjestu (tečajevi 3-5);
- organizirati pokretanje kampanje za sprječavanje šumskih požara za ruralno i urbano stanovništvo na državnoj razini;
- poduzeti razmatranje problema na holistički način, te pripremiti naputke za sprječavanje šumskih požara;
- pripremiti izvještaj o misiji.

Kvalificiranost i iskustvo: Napredni stupanj (obrazovanja) u upravljanju prirodnim resursima.

Stručno iskustvo u izradi i provođenju prikupljanja osnovnih podataka s obzirom na razlike u osviještenosti po spolovima, iskustvo u utvrđivanju problemskih područja, što će predvoditi pristupe za izradu programa i naputaka za podizanje svijesti o požarima i njihovom sprječavanju.

Iskustvo iz nekoliko zemalja u provedbi programa upravljanja požarima na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini koji uključuju različite sudionike i odvijaju se na osnovi zajednice, uključujući i obuku vladinih zaposlenika, nevladinih udruga, lokalnih poljoprivrednika, te drvne i turističke industrije.

Više od deset godina iskustva u svim aspektima upravljanja privatnim šumama, uključujući sprječavanje požara i propisano spaljivanje u svrhu obnavljanja šuma.

Široko iskustvo u aktivnostima vezanima uz sprječavanje požara i edukaciju, uključujući proizvodnju materijala za obuku, kao što su filmovi, brošure, poster, plakati, pomagala kod učenja, te “melodije požara” za lokalni radio.

Dobra komunikacija i vještine vezane uz povezivanje s ljudima, te poznavanje postojećeg paketa računalnog software-a. Potrebno je vrlo dobro vladanje engleskim jezikom, pismeno i usmeno.

Stanica obavljanja dužnosti: Zagreb i ostale terenske lokacije, prema potrebi.

NAPUTCI

Umirovljeni konzultant za upravljanje i nadzor šumskih požara

(dva mjeseca u dvije misije)

Pod općim nadzorom REUD, stručnim nadzorom upravitelja Službe za razvoj šumskih resursa (FORM), te uz usku suradnju s nacionalnim koordinatorom projekta, konzultant će:

Prva misija (četiri tjedana)

- Raditi s domaćim vlastima i domaćim konzultantom u svrhu provođenja stručne revizije telekomunikacija, sustava nadzora i infrastrukture koja se koristi u sprječavanju i suzbijanju šumskih požara u Hrvatskoj;
- zajedno s domaćim konzultantom posjećivati glavna područja nastanka požara i ocijeniti sustav nadzora koji se koristi za praćenje rizika i izbijanja požara i prikupljati informacije za upravljanje rizicima od požara, te pomoćne interventne aktivnosti (postojanje i raspodjelu brigade, promatračke lokacije, motrionice, itd.);
- izraditi potpuni opis cjelokupnog sustava nadzora, komunikacije i suzbijanja, te utvrditi sveukupnu ocjenu njegovih funkcija i operativne pouzdanosti;
- pripremiti i raspraviti s državnim vlastima glavne preporuke i prijedloge za unaprjeđenje, uzimajući u obzir lokalne uvjete, raspoloživost lokalnih zajednica i njihovu ulogu u sveukupnom sustavu gašenja požara u Hrvatskoj;
- pripremiti izvještaj o misiji.

Druga misija (četiri tjedana)

- Naznačiti prioritetne akcije za suzbijanje požara i obnavljanje, te za osuvremenjivanje sustava za gašenje šumskih požara, uključujući i potrebu za prekograničnim sporazumima;
- planirati i organizirati tečajeve obuke o kontroliranju (suzbijanju) šumskih požara (tečajevi 6-8);
- pripremiti konačni izvještaj uključujući elemente koji se odnose na i) razvoj misije; ii) opis sustava koji se trenutno koriste, njihovu upotrebu, prednosti i nedostatke; iii) prijedloge i preporuke za unaprjeđenje i modernizaciju, te iv) elemente troškova.

Kvalificiranost i iskustvo: Napredni stupanj (obrazovanja) u upravljanju prirodnim resursima. Više od deset godina iskustva u upravljanju šumskim požarima s naglaskom na sprječavanje, nadzor i strategiju. Sposobnost ocjenjivanja postojeće opreme, te pružanje odgovarajućih savjeta i obuke za preporučeno unaprjeđivanje, uključujući nove tehnološke razvitke. Međunarodno iskustvo u organiziranju i vođenju radionica i tečajeva obuke u svim aspektima upravljanja šumskim požarima. Dobre komunikacijske vještine, te vještine vezane uz povezivanje s ljudima. Potrebno je vrlo dobro vladanje engleskim jezikom, pismeno i usmeno.

Stanica dužnosti: Zagreb i ostale terenske lokacije, prema potrebi.

NAPUTCI

**Državni (domaći) konzultant za sprječavanje, ublažavanje i edukaciju o šumskim požarima
(pet mjeseci u dvije misije, na osnovi WAE)**

Pod općim nadzorom REU, stručnim nadzorom upravitelja Službe za razvoj šumskim resursa (FORM), te uz usku suradnju s nacionalnim koordinatom projekta, konzultant će:

- Pomagati u prikupljanju podataka o aktivnostima vezanim uz sprječavanje požara, pomagati međunarodnom konzultantu u analizi i kompilaciji podataka; uključujući i podatke vezane uz razlike u osviještenosti obaju spolova;
- pomagati u organiziranju velikog sastanka interesnih skupina u svrhu pripremanja provizornog državnog akcijskog plana za sprječavanje šumskih požara;
- pomagati u istraživanju trenutnog kapaciteta za sprječavanje šumskih požara na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini;
- posjetiti glavna područja nastanka požara u Hrvatskoj, te jedinice koje su zadužene za upravljanje požarima;
- pomagati u prikupljanju podataka i informacija o troškovima vezanim uz proizvodnju materijala za podizanje svijesti o požarima (crtanje, kopiranje, tiskanje, slanje, itd.);
- zajedno s međunarodnim konzultantom i interesnim skupinama započeti pripremu programa, rasporeda i proračuna za nacionalnu kampanju za sprječavanje požara;
- pomagati u obučavanju interesnih skupina načelima integriranog upravljanja šumskim požarima (IFFM) – (1. i 2. tečaj);
- pomagati u utvrđivanju u svrhu pripreme materijala za podizanje svijesti o požarima;
- pomagati u izradi nacionalnog protupožarnog loga i njegovog usvajanja;
- povezati se s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa u uključivanju lokalnih škola i nastavnika u protupožarnu kampanju u zajednicama u blizini šumskih područja koja su sklona požarima;
- pomagati u pokretanju nacionalne kampanje protiv šumskih požara;
- povezati se s Ministarstvom nadležnim za informiranje, u korištenju televizije i lokalnih radija u svrhu izvođenja drama vezanih uz požare, te ostalih programa namijenjenih podizanju svijesti vezanih uz protupožarnu kampanju;
- pomagati u planiranju i provedbi programa obuke za višestruke razine interesnih skupina;
- pripremiti izvještaje o misijama.

Kvalificiranost i iskustvo: Magisterij u relevantnom predmetu (šumarstvo, društvene znanosti, edukacija, itd.), te barem sedmogodišnje iskustvo u izradi i vođenju programa vezanih uz podizanje svijesti na osnovi sudjelovanja, te informiranju i edukaciji na tu temu. Priznate komunikacijske vještine i dobro povezivanje s ljudima. Potrebno je vrlo dobro vladanje engleskim jezikom, pismeno i usmeno.

Stanica obavljanja dužnosti: Zagreb i ostale regije, prema potrebi.

NAPUTCI

Državni (domaći) konzultant za zakonodavstvo vezano uz šumske požare

(tri mjeseca, na osnovi WAE)

Pod općim nadzorom REU, stručnim nadzorom načelnika Službe za razvoj prava (LEGN), te u uskoj suradnji s nacionalnim koordinatorom projekta, konzultant će:

- Vrednovati postojeće domaće zakone, akte i propise vezane uz upravljanje šumskim požarima;
- ocijeniti primjenjivost tih zakona i propisa u pogledu trenutnih problema vezanih uz šumske požare, naročito vezanih uz praksu spaljivanja poljoprivrednog otpada u Hrvatskoj;
- pripremiti i raspraviti s državnim vlastima glavne preporuke i prijedloge za unaprjeđenje zakonodavstva vezanog uz požare, uzimajući u obzir lokalne uvjete, uključivanje lokalnih zajednica, vlasnika privatnih šuma i njihovu ulogu u sveukupnom sustavu upravljanja požarima;
- održati sastanak s službenikom LEGN-a i ocijeniti prikupljene informacije, uključujući i u detalje naznačene potrebe i aktivnosti predviđene za drugu misiju, te poslove prevođenja;
- ocijeniti prikupljene državne informacije o upravljanju šumskim požarima i predložiti unaprjeđivanje u kombiniranju zakonodavstva vezanog uz požare i spašavanje i zakonodavstva vezanog uz poljoprivredu, šumarstvo i okoliš *vis-à-vis* korištenja požara;
- posao će uključivati razmatranje definicije koja se odnosi na vatrogasnog zapovjednika; njegovih dužnosti i obveza, te njegovog ovlaštenja u pogledu privatne i državne imovine, ovlaštenja u pogledu policije, vojske, struje, itd. Na temelju tih pronalazaka pružiti preporuke za državno određivanje dužnosti vatrogasnog zapovjednika i ostalog osoblja uključenog u rad vezan uz suzbijanje požara;
- održati sastanak sa službenikom u svrhu sažimanja preporuka koje će državni konzultant prezentirati na završnoj radionici TCP;
- pripremiti izvještaje o misijama.

Kvalificiranost i iskustvo: Visoko pravno obrazovanje. Više od deset godina iskustva u izradi zakonodavstva, naputaka i sporazuma. Sposobnost ocjenjivanja postojećeg zakonodavstva i pružanja primjerenih savjeta o preporučenom unaprjeđivanju. Međunarodno iskustvo u ocjenjivanju zakonodavstva bilo bi poželjan faktor. Dobre komunikacijske vještine i uspostava odnosa s drugim ljudima. Potrebno je vrlo dobro vladanje engleskim jezikom, pismeno i usmeno.

Stanica obavljanja dužnosti: Zagreb i ostale terenske lokacije, prema potrebi.

Aneks 6

NAPUTCI

Državni (domaći) konzultant za upravljanje i kontrolu šumskih požara

(dva mjeseca, na osnovi WAE)

Pod općim nadzorom REUD, stručnim nadzorom upravitelja Službe za razvoj šumskih resursa (FORM), te u uskoj suradnji s nacionalnim koordinatorom projekta, konzultant će:

- Raditi s državnim vlastima i međunarodnim konzultantom na provedbi stručne revizije telekomunikacija, nadzornog sustava i infrastrukture koji se koriste u sprječavanju i suzbijanju šumskih požara u Hrvatskoj;
- zajedno s međunarodnim konzultantom posjetiti glavna područja nastanka požara i ocijeniti sustav nadzora koji se koristi za praćenje rizika i izbijanja požara i prikupiti informacije za upravljanje o rizicima od požarima, te potporne aktivnosti interveniranja (postojanje i raspodjela brigade, promatračke lokacije, motrionice, itd.);
- napraviti potpuni opis cjelokupnog sustava nadzora, komunikacije i suzbijanja, te utvrditi sveukupnu ocjenu njegovih funkcija i operativne pouzdanosti; pripremiti i raspraviti s državnim vlastima glavne preporuke i prijedloge za unaprjeđivanje, uzimajući u obzir lokalne uvjete, raspoloživost lokalnih zajednica i njihovu ulogu u sveukupnom sustavu sprječavanja požara s jedne strane, te s druge strane troškove moderne tehnologije koja je raspoloživa i može se primijeniti u uvjetima koji prevladavaju u Hrvatskoj;
- pomagati u planiranju i provedbi tečajeva obuke vezanih uz kontrolu (nadzor) šumskih požara (tečajevi 6-8);
- pomagati međunarodnom konzultantu u pripremi izvještaja i preporuka uključujući i elemente vezane uz i) razvoj sektora ii) opis sustava koji se trenutno koriste, njihove upotrebe, prednosti i nedostataka iii) prijedloge i preporuke za unaprjeđenje i modernizaciju, te
- pripremiti izvještaje o misijama.

Kvalificiranost i iskustvo: Napredni stupanj (obrazovanja) i dokazano međunarodno iskustvo (minimalno deset godina) u komunikacijama, tehnologiji nadzora i aktivnostima suzbijanja požara. Sposobnost ocjenjivanja postojeće opreme i pružanja primjerenih savjeta i obuke u bilo kojem preporučenom procesu unaprjeđivanja. Potrebno je vrlo dobro vladanje engleskim jezikom, pismeno i usmeno.

Stanica obavljanja dužnosti: Zagreb i ostale terenske lokacije, prema potrebi.

NAPUTCI

Državni (domaći) konzultant zadužen za podizanje svijesti (četiri mjeseca, na osnovu WAE)

Pod općim nadzorom REUD, stručnim nadzorom upravitelja Službe za razvoj šumskih resursa i uz usku suradnju s nacionalnim koordinatorom projekta, konzultant će:

- Sudjelovati u planiranju popisivanja neophodnih materijala za podizanje svijesti, namijenjenih pokretanju nacionalne kampanje za sprječavanje šumskih požara;
- izraditi nacrt prijedloga za pripremu postera, automobilskih naljepnica, državnog loga i audio i video materijala vezanog uz požare, u svrhu državne kampanje za sprječavanje šumskih požara;
- na temelju rasprava i razrada između konzultanata o sprječavanju šumskih požara i podizanju svijesti o njima, te pod nadzorom međunarodnog konzultanta, napraviti će se odabir prioriteta;
- pripremiti procjene troškova, proračuna i raspored za proizvodni rad;
- pripremiti prijedloge za nacionalni protupožarni simbol za Hrvatsku;
- nakon odobrenja prijedloga od strane nacionalnog koordinatora projekta i konzultantskog tima započeti će posao proizvodnje;
- postoji potreba za održavanjem proba prije izvođenja kazališnih predstava ili audio-vizualnih proizvoda; isto se odnosi i na nacрте scenarija za radijske ili kazališne komade;
- prezentacija postera, naljepnica, loga i audio-vizualnih zapisa za nacionalnog koordinatora projekta i konzultante za podizanje svijesti;
- pripremiti plan za plasiranje novog proizvoda nakon dobivanja konačnog odobrenja za nove materijale;
- povezati se s Ministarstvom nadležnim za informiranje, za korištenje televizije i lokalnog radija za izvođenje drame o požarima i ostalih programa za podizanje svijesti, vezanih uz protupožarnu kampanju;
- podijeliti državnoj mreži umjetnika informacije o podizanju svijesti o požarima;
- sudjelovati u pokretanju protupožarne kampanje;
- pripremiti sažeti izvještaj procesa rada.

Kvalificiranost i iskustvo: Više od deset godina iskustva u izradi materijala za podizanje javne svijesti, namijenjenog za radio i televiziju. Upoznatost s kazališnim predstavama i pisanjem scenarija bila bi poželjan faktor. Preduvjet su umjetničke vještine. Sposobnost ocjenjivanja razine postojećih materijala namijenjenih podizanju svijesti, te pružanja primjerenih savjeta o potrebnim novim zahtjevima ili unaprjeđivanju postojećeg materijala. Dobre komunikacijske vještine i sposobnost dobre uspostave odnosa s drugim ljudima. Potrebno je znanje engleskog jezika, usmeno i pismeno.

Stanica obavljanja dužnosti: Zagreb i ostale terenske lokacije, prema potrebi.

Aneks 8

NAPUTCI

Stručne nadzorne službe FAO – protupožarni službenik šumarstva, FORM (dva tjedna u dvije misije)

Pod općim nadzorom REUD, stručnim vodstvom Upravitelja Službe za razvoj šumskih resursa (FORM), te u uskoj suradnji s Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, nacionalnim koordinatorom projekta, pravnim službenikom FAO i ostalim konzultantima projekta, službenik će:

Prva misija (jedan tjedan)

- Izvijestiti nacionalnog koordinatora projekta o ciljevima i smjernicama intervencije;
- u suradnji s nacionalnim koordinatorom projekta oblikovati radni plan;
- vrednovati postojeće infrastrukture prije pružanja preporuka za kupovinu opreme;
- zajedno s nacionalnim koordinatorom projekta finalizirati provizorne rasporede za državne tečajeve obuke; te
- pripremiti izvještaj o misiji.

Druga misija (jedan tjedan)

- Razmotriti implementacijski proces o stručnim naputcima za sprječavanje šumskih požara, podizanje svijesti i o izgrađivanju državnog kapaciteta;
- ocijeniti napredak zajedno s nacionalnim koordinatorom i izraditi planove za prezentaciju nalaza (rezultata) na završnoj radionici. Svaki državni konzultant prezentirat će zaključke i preporuke u svojoj komponenti projekta;
- sudjelovati na završnoj radionici;
- pripremiti izvještaj o misiji.

Stanica obavljanja dužnosti: Zagreb.

NAPUTCI

Stručne nadzorne službe FAO – pravni službenik, LEGN
(dva tjedna u dvije misije)

Pod općim nadzorom REUD, stručnim vodstvom upravitelja Službe za razvoj prava (LEGN), te u uskoj suradnji s Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, nacionalnim koordinatorom projekta, službenikom FAO i konzultantima projekta, službenik će:

Prva misija (jedan tjedan)

- Izvijestiti nacionalnog koordinatora projekta o ciljevima i smjernicama pravne intervencije;
- u suradnji s nacionalnim koordinatorom projekta oblikovati radni plan komponente;
- pomagati državnom konzultantu u pripremanju metodološkog okvira u ranoj fazi projekta;
- pripremiti izvještaj o misiji.

Druga misija (jedan tjedan)

- Razmotriti otkrića i preporuke vezane uz zakonodavstvo o šumskim požarima;
- pomagati nacionalnom koordinatoru projekta i državnim konzultantima u integriranju pronalazaka o pravnim aspektima u jezgrovit prijedlog za izmjene i dopune zakonodavstva za državno upravljanje šumama;
- pripremiti izvještaj o misiji.

Stanica obavljanja dužnosti: Zagreb.

NAPUTCI

Ugovor za proizvodnju materijala namijenjenog podizanju svijesti

Glavne dužnosti ugovornika uključivati će:

- Sudjelovanje u planiranju potrebnog materijala za podizanje svijesti, namijenjenog pokretanju državne kampanje za sprječavanje požara;
- ugovornik će sastaviti prijedlog za pripremu protupožarnih plakata za različite ciljne skupine ljudi za državnu kampanju za sprječavanje šumskih požara;
- na temelju rasprava i razrađivanja između konzultanata o sprječavanju šumskih požara i podizanju svijesti i pod nadzorom međunarodnog konzultanta, napraviti će se odabir prioriteta i odrediti njihov broj, uključujući dionicu ceste na kojoj će se postaviti plakati;
- pripremanje procjene troškova, proračuna i rasporeda za posao proizvodnje;
- nakon što nacionalni koordinator projekta i konzultantski tim odobre prijedlog, započet će proizvodni rad, uključujući premazivanje temeljnom bojom i bojanje, te izradu metalnih okvira;
- pripremanje plana za postavljanje materijala namijenjenog podizanju svijesti nakon odobrenja proračuna;
- povezivanje s Ministarstvom mora, turizma, prometa i razvitka, zajedno s konzultantima, u svrhu dobivanja odobrenja za materijale namijenjene podizanju svijesti za protupožarnu kampanju;
- sudjelovanje u pokretanju protupožarne kampanje;
- pripremanje plana za ponovno bojanje i popravljivanje oštećenog materijala prema uputama;
- pripremanje izvještaja – sažetka procesa rada.

OPREMA, MATERIJALI I ZALIHE

Vrsta opreme	Broj	Trošak po jedinici (US\$)	Ukupno (US\$)
Projektor	2	800	1600
Ekran za projektor	2	150	300
Ukupno:			1900

Materijali	Broj	Trošak po jedinici (US\$)	Ukupno (US\$)
Sjekira-motika Pulaski	60	65	3900
Grablje Mc Leod	60	70	4200
Protupožarna metla-grablje	60	15	900
Turpije	3 tuceta (48 komada)	5	240
Gumene zaštitne naočale	30 x 6 oz.	15	450
Protupožarne rukavice	30 x 10 oz.	30	900
Vatrogasno odijelo PGI	30 x 2,25 lbs.	180	5400
Panoi/ploče za pisanje	6 (ES, TP x 3)	50	300
Zalihe za proizvodnju materijala namijenjenog podizanju svijesti (boje, kistovi, karton), itd.			9000
Ukupno:			25290

OBUKA UNUTAR ZEMLJE

Broj	1. tečaj Jedinice	Opis: Obuka u sprječavanju požara/ podizanju svijesti (3 dana – 20 sudionika)	Trošak u US\$
1	Dnevnica	20 sudionika (20 US\$ dnevno za 3 dana)	1200
2	Dvorana za obuku i oprema	3 dana najma po cijeni od 150 US\$ dnevno	450
3	Troškovi lokalnih putovanja	Putovanje 20 polaznika obuke na lokacije za obuku po cijeni od 15 US\$ po osobi	300
4	Materijali		700
5	Dnevnica za pomoćne voditelje obuke	2 osobe (10 US\$ dnevno za 3 dana)	60
6	Dnevnica za prevoditelja	50 US\$ dnevno za tri dana	150
	Ukupno		2860

Broj	2. tečaj Jedinice	Opis: Obuka u sprječavanju požara/ podizanju svijesti (3 dana – 20 sudionika)	Trošak u US\$
1	Dnevnica	20 sudionika (20 US\$ dnevno za 3 dana)	1200
2	Dvorana za obuku i oprema	3 dana najma po cijeni od 150 US\$ dnevno	450
3	Troškovi lokalnih putovanja	Putovanje 20 polaznika obuke na lokacije za obuku po cijeni od 15 US\$ po osobi	300
4	Materijali		700
5	Dnevnica za pomoćne voditelje obuke	2 osobe (10 US\$ dnevno za 3 dana)	60
6	Dnevnica za prevoditelja	50 US\$ dnevno za tri dana	150
	Ukupno		2860

Broj	3. tečaj Jedinice	Opis: Obuka u pristupima integriranom upravljanju požarima (3 dana – 20 sudionika)	Trošak u US\$
1	Dnevnica	20 sudionika (20 US\$ dnevno za 3 dana)	1200
2	Dvorana za obuku i oprema	3 dana najma po cijeni od 150 US\$ dnevno	450
3	Troškovi lokalnih putovanja	Putovanje 20 polaznika obuke na lokacije za obuku po cijeni od 15 US\$ po osobi	300
4	Materijali		700
5	Dnevnica za pomoćne voditelje obuke	2 osobe (10 US\$ dnevno za 3 dana)	60
6	Dnevnica za prevoditelja	50 US\$ dnevno za tri dana	150
	Ukupno		2860

Broj	4. tečaj Jedinice	Opis: Obuka u pristupima integriranom upravljanju požarima (3 dana – 20 sudi- onika)	Trošak u US\$
1	Dnevnic	20 sudionika (20 US\$ dnevno za 3 dana)	1200
2	Dvorana za obuku i oprema	3 dana najma po cijeni od 150 US\$ dnevno	450
3	Troškovi lokalnih putovanja	Putovanje 20 polaznika obuke na lokacije za obuku po cijeni od 15 US\$ po osobi	300
4	Materijali		700
5	Dnevnic za pomoćne voditelje obuke	2 osobe (10 US\$ dnevno za 3 dana)	60
6	Dnevnic za prevoditelja	50 US\$ dnevno za tri dana	150
	Ukupno		2860

Broj	5. tečaj Jedinice	Opis: Obuka u pristupima integriranom upravljanju požarima (3 dana – 20 sudi- onika)	Trošak u US\$
1	Dnevnic	20 sudionika (20 US\$ dnevno za 3 dana)	1200
2	Dvorana za obuku i oprema	3 dana najma po cijeni od 150 US\$ dnevno	450
3	Troškovi lokalnih putovanja	Putovanje 20 polaznika obuke na lokacije za obuku po cijeni od 15 US\$ po osobi	300
4	Materijali		700
5	Dnevnic za pomoćne voditelje obuke	2 osobe (10 US\$ dnevno za 3 dana)	60
6	Dnevnic za prevoditelja	50 US\$ dnevno za tri dana	150
	Ukupno		2860

Broj	6. tečaj Jedinice	Opis: Tečaj obuke u tehnikama kontrole šumskih požara (3 dana – 20 sudionika)	Trošak u US\$
1	Dnevnic	20 sudionika (20 US\$ dnevno za 3 dana)	1200
2	Dvorana za obuku i oprema	3 dana najma po cijeni od 150 US\$ dnevno	450
3	Troškovi lokalnih putovanja	Putovanje 20 polaznika obuke na lokacije za obuku po cijeni od 15 US\$ po osobi	300
4	Materijali		700
5	Dnevnic za pomoćne voditelje obuke	2 osobe (10 US\$ dnevno za 3 dana)	60
6	Dnevnic za prevoditelja	50 US\$ dnevno za tri dana	150
	Ukupno		2860

Broj	7. tečaj Jedinice	Opis: Tečaj obuke u tehnikama kontrole šumskih požara (3 dana – 20 sudionika)	Trošak u US\$
1	Dnevnic	20 sudionika (20 US\$ dnevno za 3 dana)	1200
2	Dvorana za obuku i oprema	3 dana najma po cijeni od 150 US\$ dnevno	450
3	Troškovi lokalnih putovanja	Putovanje 20 polaznika obuke na lokacije za obuku po cijeni od 15 US\$ po osobi	300
4	Materijali		700
5	Dnevnic za pomoćne voditelje obuke	2 osobe (10 US\$ dnevno za 3 dana)	60
6	Dnevnic za prevoditelja	50 US\$ dnevno za tri dana	150
	Ukupno		2860
Broj	8. tečaj Jedinice	Opis: Tečaj obuke u tehnikama kontrole šumskih požara (3 dana – 20 sudionika)	Trošak u US\$
1	Dnevnic	20 sudionika (20 US\$ dnevno za 3 dana)	1200
2	Dvorana za obuku i oprema	3 dana najma po cijeni od 150 US\$ dnevno	450
3	Troškovi lokalnih putovanja	Putovanje 20 polaznika obuke na lokacije za obuku po cijeni od 15 US\$ po osobi	300
4	Materijali		700
5	Dnevnic za pomoćne voditelje obuke	2 osobe (10 US\$ dnevno za 3 dana)	60
6	Dnevnic za prevoditelja	50 US\$ dnevno za tri dana	150
	Ukupno		2860
Broj	Jedinice	Opis: Završna radionica (2 dana – 75 sudionika)	Trošak u US\$
1	Dnevnic	10 US\$ dnevno po osobi za dva dana za 75 sudionika	1500
2	Troškovi lokalnih putovanja	30 US\$ po osobi, za 75 sudionika	2250
3	Prostor i oprema	Oko 100 US\$ dnevno za dva dana	200
4	Materijali	Dokumenti, blokovi, olovke i kemijske olovke, torba	700
	Ukupno		4650
Sveukupno:			27530 US\$

OBUKA IZVAN ZEMLJE

Opis:

Predlaže se sedmodnevno studijsko putovanje za dva predstavnika iz Državnog odbora šumarstva Hrvatske (stručno šumarsko osoblje) po protupožarnim centrima u Španjolskoj kako bi dobili uvid u podizanje svijesti o požarima, sprječavanje požara, protupožarnu obuku, protupožarnu sigurnost, zapovjedni sustav vezan uz incidente, komunikacijski sustav, te suzbijanje požara. Nakon razmatranja raspoloživih pristupa i tehnologije u tim područjima, polaznici bi bili u boljem položaju da planiraju i provedu komponentu tehničke pomoći koja se provodi u Hrvatskoj, posjedujući znanje iz prve ruke o tehnologijama koje se mogu prilagoditi uvjetima u Hrvatskoj.

Praksa će imati slijedeće specifične ciljeve:

- Dobivanje stručnih informacija u Državnom protupožarnom centru u Španjolskoj o organizaciji vatrogasaca i resursa vezano uz hitne slučajeve, međuinstitucijsku koordinaciju, primjenu zapovjednog sustava vezanog uz incidente (ICS), komunikacijske sustave i komunikacijsku tehnologiju, te ulogu Državne meteorološke službe u pružanju potpore vatrogascima s vremenskim prognozama vezanim uz požare;
- posjetu jednom od regionalnih protupožarnih centara i diskusiju s državnim vatrogasnim osobljem;
- posjetu lokalnim zajednicama u područjima sklonim požarima i diskusiju o njihovim stajalištima o sprječavanju požara i pitanjima kontrole požara na osnovi zajednice;
- posjetu lokalne škole na području sklonom požarima i uvid u materijal namijenjen podizanju svijesti, te odražavanje šumskih požara na lokalni raspored; te
- vođenje završnih rasprava s protupožarnim tijelima u Španjolskoj.

Troškovi:	Letovi:	2x 800 US\$	= 1600
	Unutrašnja putovanja:	2x 150 US\$	= 300
	Dnevnica:	12 dana x 100 US\$	= 1200
	Ostalo:		= 340
			3440 US\$

NAPUTCI

**Nacionalni koordinator projekta
(ukupno trajanje projekta)**

Glavne će dužnosti uključivati:

- Poticanje, povezivanje, koordinaciju i održavanje bliske suradnje s FAO, kako bi se osigurala nesmetana provedba svih aspekata projekta;
- pomaganje s pripremom i osuvremenjivanjem detaljnih radnih planova za provedbu projekta;
- nadgledanje provedbe aktivnosti vezanih uz projekt u skladu sa zahtjevima radnog plana, osiguravajući pravovremenu dostavu Vladinih doprinosa projektu, imenovanje osoblja za aktivnosti obuke, pripremanje i vođenje ekstenzivnih aktivnosti i izvještavanje o projektu;
- pomaganje pri imenovanju državnih konzultanata;
- planiranje i koordiniranje učinkovitog utvrđivanja i provedbe procesa planiranja, provedbe i monitoringa vezanih uz integrirano upravljanje šumskim požarima temeljeno na uključivanju što više sudionika;
- organiziranje i pomaganje svih radionica, tečajeva obuke, seminara i terenskog posla u svrhu provedbe projekta;
- priprema periodičnih izvještaja za Koordinacijski odbor projekta i FAO, prema zahtjevima Dokumenta projekta, uključujući i nacrt završnog izvještaja.

Kvalificiranost (poželjna): Visoko obrazovani službenik šumarstva, sa sveučilišnom diplomom, poželjno s magisterijem šumarstva. Najmanje desetogodišnje praktično iskustvo u Hrvatskoj u području upravljanja šumama, znanosti o šumama, agrošumarstvu, zaštiti tla i vode ili u kombinaciji ovih predmeta. Isti mora posjedovati široko znanje o šumarstvu i upravljanju ruralnim razvojem i administraciji u Hrvatskoj. Visoki stupanj upotrebe engleskog jezika.

Stanica obavljanja dužnosti: Zagreb.

OPĆE ODREDBE

1. Postizanje ciljeva projekta biti će zajednička odgovornost Vlade i FAO.
2. Kao dio vlastitog doprinosa projektu, Vlada će pristati da stavi na raspolaganje potreban broj kvalificiranog državnog osoblja i zgrada, objekata za obuku, opremu, prijevoz i ostale lokalne usluge neophodne za provedbu projekta.
3. Vlada će pružiti ovlast za projekt unutar zemlje vladinom tijelu koje će tvoriti žarišnu točku za suradnju s FAO u provedbi projekta, te koje će obavljati dužnost Vlade u tom pogledu.
4. Oprema, materijali i zalihe potrebni za projekt, a koji su osigurani iz fondova programa stručne suradnje, postati će imovina Vlade neposredno nakon njihovog dospijea u zemlju, osim ako je sporazumom određeno drugačije. Vlada će osigurati da takva oprema, materijali i zalihe cijelo vrijeme stoje na raspolaganju za potrebe projekta, te da se donese primjerena odredba za njihovu sigurnu pohranu, održavanje i osiguranje. Vozila ostaju u vlasništvu FAO, osim ako je sporazumom određeno drugačije.
5. U okviru bilo kojih odredaba vezanih uz sigurnost koje su na snazi, Vlada će dostavljati FAO i njezinom osoblju koje radi na projektu relevantne izvještaje, snimke, zapisnike i ostale podatke koji mogu biti zahtijevani u svrhu provedbe projekta.
6. Odabir osoblja FAO koje će raditi na projektu, ostalih osoba koje će pružati usluge u ime FAO, a vezano uz projekt, te voditelja obuke, vršiti će FAO, nakon konzultiranja s Vladom. U interesu brze provedbe projekta, Vlada će ubrzati do najvećeg mogućeg stupnja svoje procedure za izdavanje dozvola osoblju FAO i ostalim osobama koje pružaju usluge u ime FAO, te za izdavanje dozvola kratkoročnom osoblju FAO kad god je to moguće.
7. Vlada će primjenjivati odredbe Konvencije o privilegijama i imunitetu specijaliziranih agencija na FAO, njezino vlasništvo, sredstva i imovinu, te osoblje. Osim ako su Vlada i FAO drugačije uredile u sporazumu o projektu, Vlada će jamčiti iste privilegije i imunitet sadržane u Konvenciji svim ostalim osobama koje pružaju usluge u ime FAO vezano uz provedbu projekta.
8. S ciljem brze i učinkovite provedbe projekta, Vlada će osigurati FAO i njezinom osoblju, te svim ostalim osobama koje pružaju usluge u ime FAO neophodne objekte, uključujući i:
  - i) brzo i besplatno izdavanje bilo kakvih potrebnih viza ili dozvola;
  - ii) bilo kakve dozvole neophodne za unošenje, te kada je primjereno - naknadno iznošenje opreme, materijala i zaliha potrebnih za upotrebu vezano uz projekt, te oslobađanje od plaćanja svih carinskih i ostalih pristojbi vezanih uz takvo unošenje ili iznošenje;

iii) oslobađanje od plaćanja bilo kakvih poreza na lokalnu kupovinu opreme, materijala i zaliha za upotrebu vezanu uz projekt;

iv) plaćanje troškova prijevoza unutar zemlje, uključujući rukovanje, pohranu, osiguranje i sve ostale srodne troškove u pogledu opreme, materijala ili zaliha za upotrebu vezanu uz projekt;

v) najpovoljniju legalnu stopu mijenjanja valuta;

vi) pružanje pomoći osoblju FAO, u mogućoj mjeri, u pronalasku primjerenog smještaja;

vii) bilo kakve dozvole neophodne za unošenje imovine koja pripada i namijenjena je osobnoj upotrebi osoblja FAO ili ostalih osoba koje pružaju usluge u ime FAO, te za naknadno iznošenje takve imovine;

viii) brzo obavljanje carinskih formalnosti u pogledu opreme, materijala, zaliha i imovine spomenute u gore navedenim pod-odlomcima (ii) i (vii).

9. Vlada će imenovati nacionalnog koordinatora projekta, kao što je predviđeno u sporazumu o projektu, koji će obavljati funkcije i aktivnosti navedene u sporazumu. U pojedinim slučajevima FAO će možda morati pismenim putem zahtijevati od nacionalnog koordinatora projekta da preuzme posebne dužnosti ili obveze ili da obavlja posebne uplate u ime FAO. U takvim slučajevima projekt može proslijediti nacionalnom koordinatoru projekta novac, u iznosu kojeg dopušta FAO u skladu sa svojim trenutnim pravilima i propisima. U tome slučaju Vlada pristaje na oslobađanje odgovornosti FAO te naknadu štete za bilo kakve gubitke koji mogu nastati na temelju bilo kakvih nepravilnosti u rukovođenju proslijeđenim novcem FAO počinjenih od strane nacionalnog koordinatora projekta.

10. Vlada će rješavati bilo kakve žalbe (potraživanja) od strane trećih osoba protiv FAO ili njezinog osoblja ili protiv bilo koje osobe koja pruža usluge u ime FAO, te će ih osloboditi bilo kakve žalbe ili odgovornosti nastalih vezano uz projekt, osim ako se Vlada i FAO slažu da žalba ili odgovornost nastaje iz velikog nehaja ili svjesnog lošeg upravljanja od strane gore navedenih.

11. Osobe koje obavljaju dužnost u ime FAO, navedene u 6., 7., 8. i 10. odlomku, uključivati će bilo kakvu organizaciju, tvrtku ili druge subjekte kojima FAO može dati ovlast za sudjelovanje u provedbi projekta.